

Mossen

door

E. Agsteribbe †

- W. D. Margadant, *Mossentabel*. Met vele tekeningen. 155 blz. Uitg.: N.J.N. Bevat vele determineertabellen voor bijna alle Nederlandse blad- en levermossoorten. Zeer geschikt voor het gebruik in het veld. De nomenclatuur is modern.
- Dr. W. Beyerinck, *Sphagnum en Sphagnetum*. Geïllustreerd. 116 blz. Uitg.: W. Versluys. Amsterdam 1934. Een verhandeling over het geslacht *Sphagnum*, met determineertabellen van de in ons land gevonden soorten en een studie over de hoogveenassociaties.
- Prof. dr. R. v. d. Wijk, *Het geslacht Sphagnum in Nederland*. N.K.A. deel 56, 83, 1949. 76 blz. Een kritische revisie van de in ons land gevonden veenmossen, voorzover deze aanwezig waren in de verschillende herbaria tot het jaar 1930. Tabellen voor het bepalen van alle soorten en vermelding van vindplaatsen. Geen illustraties.
- W. H. Wachter en W. Meijer, *Inleiding tot de Nederlandse Levermosflora*. N.K.A. deel 58, 1951. 10 blz. Zonder illustraties. Determineertabel der geslachten met opgave van de soorten. Moderne nomenclatuur.
- W. Meijer, *Inleiding tot de Nederlandse Levermosflora*. N.K.A. deel 58, 1951. 19 blz. Met vrij veel tekeningen. Bijdrage tot de kennis van het geslacht *Riccia* in Nederland. Een goede kritische verhandeling over het levermosgeslacht *Riccia*.
- Dr. A. F. H. Besemer en Prof. Dr. v. d. Wijk, *Flora en Fauna*. Deel 1. Natuurhistorische bibliotheek Nr. 9. Vele tekeningen. 698 blz. Uitg. G. W. Breughel, Amsterdam 1948. Van deze uitgave zijn 85 bladzijden aan de bryophyten gewijd. Bevat determineertabellen tot de geslachten en de soorten, zowel gebaseerd op veld- als microscopische kenmerken. Een goede flora, die echter niet alle inheemse soorten bevat.
- H. Gams, *Kleine Kryptogamenflora*, Band IV. Moos- und Farnpflanzen. 4 Aufl. 116 tekeningen. 240 blz. Gustav Fischer Verlag. Stuttgart 1957. Determineertabellen voor de blad-, lever- en veenmossen, ge-

baseerd op de sporophyt, zowel als op de gametophyt, in hoofdzaak met behulp van veldkenmerken. Geschikt voor geheel Europa en speciaal voor de Alpen, omdat voor elke soort de hoogtebegrenzing en het substraat (rots) wordt vermeld. De soortbeschrijving is nogal summier.

- H. N. Dixon, *The Student's Handbook of British Mosses*. 3d Ed. 63 platen met vele illustraties. 582 blz. Wheldon & Wesley, 2-4 Arther Str., New Oxford Str., W.C. 2 London 1924. Was lange tijd uitverkocht, nu is echter een ongewijzigde herdruk verschenen. Het is nog altijd een van de beste blad- en veenmosflora's, alhoewel de nomenclatuur verouderd is. Na een goede inleiding over de bouw (morfologie) en indeling (systematiek) volgen determineertabellen met uitvoerige beschrijvingen van de soorten. Geeft vrijwel alle Nederlandse soorten, benevens alpine soorten die hier niet voorkomen.
- S. M. Macvicar, *The Student's Handbook of British Hepatics*. 2d Ed. 464 blz., met vele illustraties. Wheldon & Wesley, 2-4 Arther Str., New Oxford Str., W.C. 2. London 1926. Ook dit boek was lange tijd uitverkocht; nu is een ongewijzigde herdruk verschenen waarvan de illustraties soms echter minder duidelijk zijn dan die van de uitgave 1926, alhoewel nog zeer goed bruikbaar. Een uitstekende levermosflora met een goede inleiding, vele determineertabellen en uitvoerige soortbeschrijvingen. Behalve de in Nederland voorkomende soorten worden hierin ook vele alpine species beschreven.
- C. van den Berghen, *Flore Générale de Belgique*. Bryophytes Vol. 1 - Fasc. I, II, III. Geïllustreerd. Jardin botanique de l'Etat, Bruxelles 1955-1957. Een goede levermosflora met vele duidelijke tekeningen, determineertabellen en uitvoerige soortbeschrijvingen. Vrijwel alle in Nederland voorkomende soorten zijn vermeld.
- F. Demaret et E. Castagne, *Flore Générale de Belgique*. Bryophytes Vol. II. Fasc. I et II. Geïllustreerd. Jardin botanique de l'Etat. Bruxelles 1959 et 1961. Een nieuwe Belgische bladmosflora waarvan nu twee afleveringen zijn verschenen. Voorzien van duidelijke tekeningen, determineertabellen en goede soortbeschrijvingen.
- Dr. A. Pascher, *Die Süßwasser-Flora Mitteleuropas*. Heft 14. Bryophyta. 2. Aufl. 264 tekeningen en 252 blz. Gustav Fischer, Jena 1931. Dit boek is vooral van waarde voor de behandeling van de geslachten Sphagnum en Drepanocladus. Goede determineertabellen en uitvoerige beschrijvingen van elke soort.
- V. F. Brotherus, *Die Laubmoose Fennoskandias*. Met 118 tekeningen. 625 blz. Helsingfors 1923. Bevat vele determineertabellen. Wel is de soortbeschrijving vrij kort gehouden. Het moeilijke geslacht Bryum wordt uitvoerig behandeld.
- Dr. K. Muller, *Die Lebermoose*. Abt. I, 870 blz., 1906-1911, Abt. II, 947 blz., 1912-1916. Met talrijke illustraties. Eduard Kummer,

Leipzig. Een standaardwerk, echter vrij kostbaar. Bevat een algemeen morfologisch overzicht en determineertabellen voor alle Europese soorten. Ook de geografische verspreiding en de oecologie der bryophyten worden erin behandeld. In de laatste jaren is een nieuwe druk verschenen, die zeer duur is.

W. Moenkemeijer, *Die Laubmoose Europas*. Band IV van „Rabenhorsts Kryptogamenflora“, staat echter op zichzelf. 920 blz., met talrijke illustraties. Akad. Verl. Ges. Leipzig 1927. Begint met een algemeen morfologisch overzicht en de invloed van factoren zoals substraat, licht, hoogte, enz. op de mossen. Determineertabellen van alle Europese mossen en afbeeldingen van vrijwel alle soorten. Standaardwerk. Vrij kostbaar.

Fr. Verdoorn, *Manual of Bryology*. Geïllustreerd. 486 blz. Martinus Nijhoff, Den Haag 1932. Een zeer veelzijdig handboek dat vrijwel alle gebieden der bryologie behandelt. Bevat in het kort de volgende hoofdstukken: Morphologie en Anatomie (v. d. Wijk, Buch), Sporevorming (Chaloud), Cytologie (Motte), Karyologie (Hoefer), Fysiologie (Garjeanne), Genetica (F. v. Wettstein), Geographie (Herzog), Systematiek (Dixon, Verdoorn), Phylogenie (Zimmermann). Voor wie dieper op de mossen wil ingaan, is dit werk onmisbaar.

Tijdschrift:

Buxbaumia. Een gestencilde uitgave van de Bryologische Werkgroep der Kon. Ned. Natuurhistorische Ver. Per jaar verschijnen twee afleveringen in vier nummers. Tot nu toe (1963) zijn 17 jaargangen gepubliceerd. Bevat vele bijdragen op vrijwel alle gebieden der bryologie. Vooral de verspreiding der soorten in Nederland wordt hierin uitvoerig behandeld.

De tekeningen bij de literatuuropgaven zijn van M. J. C. Kolvoort.

De hiernaast geplaatste was bestemd voor een apart hoofdstuk Dendrologie, maar dit is nu opgenomen bij de Flora's. (zie blz. 148)

